Rijksoverheid

Tegengaan van witwassen van crimineel geld

Klantonderzoek door poortwachters: wat merkt u hiervan?

Inleiding

Nederland heeft een sterk financieel systeem, waar iedereen gebruik van kan maken. Criminelen maken daar misbruik van. Zij kopen bijvoorbeeld huizen met geld dat ze met fraude en drugshandel hebben verdiend. Vervolgens zetten zij daar een ecstasylab in of verkopen er gestolen producten.

Zo proberen criminelen hun activiteiten verder uit te breiden en de opbrengsten daarvan wit te wassen. Maar wat betekent dit voor u als klant?

Om misbruik van het financiële systeem te voorkomen, moeten banken, notarissen, accountants en andere organisaties goed opletten. Zij controleren bijvoorbeeld wie hun klanten zijn en waar geld vandaan komt. Deze organisaties noemen we poortwachters.

Zij stellen vragen bij een aankoop, verkoop of wanneer je diensten afneemt bij een poortwachter. Bijvoorbeeld bij het kopen van een huis, als iemand een bedrijf wil starten, of als iemand een gouden armband die hij of zij heeft gekregen van oma verkoopt aan een juwelier. Maar ook bij het aannemen van een erfenis of bij het storten van jarenlang gespaard geld kunnen vragen worden gesteld.

Dat kan vervelend voelen. Of zelfs onnodig. Toch zijn deze vragen belangrijk. Ze helpen om criminaliteit tegen te gaan, misbruik van ons financiële systeem te voorkomen en onze samenleving te beschermen.

Wat zijn poortwachters?

Poortwachters zijn organisaties en beroepen die volgens de wet onderzoek moeten doen naar hun klanten. Zo helpen ze om het financiële systeem veilig te houden.

Zij letten op opvallende of ongebruikelijke betalingen, aankopen en verkopen.
Ook onderzoeken ze wie hun klanten zijn.
Dit doen ze op het moment dat u klant wordt.
Maar, zolang u klant blijft, kunnen ze later ook vragen stellen.

Voorbeelden van poortwachters zijn banken, notarissen, advocaten, accountants, makelaars, handelaren in waardevolle goederen, aanbieders van kansspelen, beleggingsinstellingen en cryptopartijen.

Hoe verloopt het klantonderzoek?

Bij een klantonderzoek kan er contact met u opgenomen worden. Soms volgt ook een gesprek. Dat kan online of op locatie zijn. De poortwachter kan vragen om een identiteitsbewijs en extra informatie over uw situatie. Bent u een particulier, dan kan de poortwachter bijvoorbeeld vragen om bankafschriften, loonstroken of bewijs van een schenking, erfenis of verkoop.

Bent u een zakelijke klant? Dan kan de poortwachter vragen om documenten van uw bedrijf. Bijvoorbeeld een KVK-uittreksel, statuten, jaarrekeningen, contracten of informatie over de eigenaar van het bedrijf. Welke informatie nodig is, hangt af van uw situatie.

De poortwachter kijkt vooraf of er extra vragen of gegevens nodig zijn. Hoe groter het risico op witwassen, hoe meer vragen de poortwachter moet stellen. Bijvoorbeeld bij een hoog (contant) bedrag. Ook als u klant bent, kan de poortwachter opnieuw om informatie vragen. Bijvoorbeeld om te controleren of uw gegevens nog kloppen.

Kan het klantonderzoek niet goed worden afgerond? Dan mag de poortwachter u niet helpen. Dat kan ook gebeuren als u al klant bent. Soms is een betaling, aankoop of verkoop ongebruikelijk of niet goed te verklaren. Als bepaalde vragen niet beantwoord worden, dan moet de poortwachter de betaling melden bij FIU-Nederland. FIU-Nederland is het meldpunt voor betalingen, aankopen en verkopen die ongebruikelijk zijn.

Wie controleert de poortwachters?

Poortwachters moeten zich aan de wet houden. Er zijn organisaties die controleren of zij dat goed doen. Deze organisaties noemen we toezichthouders.

De toezichthouders zijn: De Nederlandsche Bank (DNB), de Autoriteit Financiële Markten (AFM), de autoriteit voor financieel-juridisch toezicht (BFT), de Dienst Financieel-Economische Integriteit (DFEI), Kansspelautoriteit (KSA) en de dekens van de orden in de arrondissementen.

Klantonderzoek en meldplicht bij anderen

Elke poortwachter werkt op een manier die past bij de eigen sector en klanten. Daarom kunnen de vragen en documenten per organisatie verschillen. Soms moet u dezelfde informatie aan meerdere poortwachters geven. Dat komt omdat poortwachters deze informatie vaak niet met elkaar mogen delen. Het gaat vaak om persoonlijke gegevens. Deze gegevens worden beschermd door de privacywet AVG. U kunt uw bank of dienstverlener altijd om meer informatie vragen.

Wat is een ongebruikelijke transactie?

Een transactie is een betaling, aankoop of verkoop. Deze kunnen ongebruikelijk zijn als het niet goed past bij de klant of de situatie. Of als het gebruik van een rekening ineens anders is dan normaal. Ook andere dingen kunnen opvallen.

Bijvoorbeeld als iemand een groot bedrag opdeelt in meerdere kleine betalingen. Of als geld via een land gaat waar meer risico is op witwassen. En soms is niet duidelijk waar geld vandaan komt of waar het naartoe gaat. Bijvoorbeeld door complexe bedrijfsstructuren of afspraken. Ook dan kan een transactie ongebruikelijk zijn.

Meewerken aan een klantonderzoek

Als u niet meewerkt of te weinig informatie geeft, dan mag de poortwachter u niet helpen. Ook mag de poortwachter stoppen met de klantrelatie. U heeft recht op een duidelijke uitleg waarom bepaalde informatie wordt gevraagd. Het kan zijn dat de poortwachter tijdelijk niet alles mag uitleggen, bijvoorbeeld als er een onderzoek loopt of als de poortwachter een melding bij de FIU heeft gedaan.

Wat gebeurt er met uw gegevens?

Poortwachters, toezichthouders en FIU-Nederland gebruiken alleen persoonsgegevens die nodig zijn voor klantonderzoek. Zij moeten zich hierbij aan de wet houden. Poortwachters, toezichthouders en FIU-Nederland bewaren uw gegevens zolang dat moet, en niet langer dan mag. Uw gegevens worden alleen gedeeld als dat volgens de wet moet of mag. Bijvoorbeeld met FIU-Nederland of met een toezichthouder.

U heeft privacyrechten. Die staan in de privacywet AVG. U mag bijvoorbeeld vragen welke gegevens de instelling van u heeft. Ook mag u vragen om gegevens te verbeteren als ze niet kloppen. Meer informatie vindt u in de privacyverklaring van uw instelling of via de Autoriteit Persoonsgegevens, zie: https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/

FIU-Nederland

FIU-Nederland is een organisatie die meldingen van ongebruikelijke transacties onderzoekt. Dat kunnen betalingen, aankopen of verkopen zijn, maar ook andere situaties. Bijvoorbeeld het oprichten van een bedrijf bij de notaris. Poortwachters melden hier transacties die ongebruikelijk of onverklaarbaar zijn. Ook als de transactie uiteindelijk niet doorgaat.

FIU-Nederland is geen opsporingsdienst, maar helpt wel andere organisaties bij het opsporen van criminaliteit. Zij onderzoekt en kijkt of er mogelijk sprake is van witwassen, fraude of terrorismefinanciering. Als dat zo is, stelt FIU-Nederland vast dat de transactie verdacht is. Zij geeft dit door aan opsporingsdiensten, zoals de politie.

Zie voor meer informatie: https://www.fiu-nederland.nl/

Nieuwe Europese regels

Vanaf juli 2027 gaan er nieuwe Europese regels gelden om witwassen en terrorismefinanciering tegen te gaan. Zo komt er een Europese anti-witwasautoriteit (AMLA) en volgt een limiet op contante betalingen voor goederen en diensten. Dit kan voor poortwachters aanleiding zijn om (gedeeltelijk) opnieuw klantonderzoek te moeten doen. Hierdoor kunt u mogelijk opnieuw vragen krijgen van uw poortwachter. Deze regels zorgen ervoor dat organisaties in Europa meer op dezelfde manier te werk gaan.

Klachten indienen

Heeft u een klacht over het klantonderzoek? Of over de manier waarop u bent behandeld? Dien uw klacht dan eerst in bij de poortwachter of toezichthouder zelf.

Komt u er samen niet uit? Dan kunt u uw klacht soms voorleggen aan een onafhankelijk klachtenloket. Welk loket dat is, hangt af van de poortwachter en van uw klacht. Weet u niet waar u terecht kunt? Vraag de poortwachter dan welk klachtenloket of welke toezichthouder bij uw klacht hoort. Op de pagina 'Toezichthouders' op https://www.fiu-nederland.nl/home/toezichthouders/ staat ook een overzicht van de verschillende poortwachters.

Voelt u zich gediscrimineerd door een poortwachter? Dan kunt u dit melden bij discriminatie.nl. Zij kunnen naar uw verhaal luisteren, advies geven en met u meekijken wat u kunt doen.

Deze brochure is een uitgave van:
Het ministerie van Justitie en Veiligheid
en van het ministerie van Financiën

September 2026